

İsm-i Kuddüs'ün bir nüktesine dairdir.

İsm-i Kuddüs'ün bir nüktesine dairdir.

(Bu Kuddüs Nüktesi, Otuzuncu Söz'ün Zeylinin Zeyli olması münasiptir.)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَالْأَرْضَ فَرَشْنَاهَا فَنِعْمَ الْمَاهِدُونَ

âyetinin bir nüktesi ve bir ism-i a'zam veyahut ism-i a'zâmın altı nurundan bir nuru olan **Kuddüs** isminin bir cilvesi şaban-ı şerifin âhirinde, Eskişehir Hapishanesinde bana göründü. Hem mevcudiyet-i İlahiyeyi kemal-i zuhurla hem vahdet-i Rabbaniyeyi kemal-i vuzuhla gösterdi. Şöyle ki gördüm:

Bu kâinat ve bu küre-i arz, daim işler bir büyük fabrika ve her vakit dolar boşalır bir han, bir misafirhanedir. Halbuki böyle işlek fabrikalar, hanlar ve misafirhaneler; muzahrefatla, enkazlarla, süprüntülerle çok kirleniyorlar, bulaşık oluyorlar ve ufunetli maddeler her tarafında teraküm ediyorlar. Eğer pek çok dikkatle bakılmazsa ve tanzif edilmezse ve süpürölüp temizlenmezse içinde durulmaz, insan onda boğulur. Halbuki bu fabrika-i kâinat ve misafirhane-i arz o derece pâk, temiz ve naziftir ve o kadar kirsiz ve bulaşıksızdır ve ufunetsizdir ki bir lüzumsuz şey ve bir menfaatsiz madde ve tesadüfî bir kir bulunmaz. Zahirî bulunsa da çabuk bir istihale makinesine atılır, temizlenir. Demek bu fabrikaya bakan zat, çok iyi bakıyor.

Ve bu fabrikanın öyle tanzifçi bir sahibi var ki o koca fabrikayı ve o büyük sarayı küçük bir oda gibi süpürtür, temizler, tanzim ve tanzif eder. Ve o pek büyük fabrikanın büyüklüğü nisbetinde muzahrefatı ve enkazından kalma kirli maddeleri, süprüntüleri bulunmuyor. Belki büyüklüğü nisbetinde, temizliğine ve nezafetine dikkat ediliyor. Bir insan, bir ayda yıkanmazsa ve küçük odasını süpürmezse çok kirlenir, pislenir. Demek bu saray-ı âlemdaki pâklık, safilik, nuranilik, temizlik; mütemadiyen hikmetli bir tanziften, bir dikkatli tathirden ileri geliyor.

Ve eğer o daimî tathir ve süpürmek ve dikkat ile bakmak olmasaydı, bir senede bütün hayvanların yüz bin milletleri arzın yüzünde boğulacaklardı. Ve semavatın fezasında, tahribe ve mevte mazhar olan kürelerin ve peyklerin, belki yıldızların enkazları, başımızı ve diğer hayvanatın başlarını, belki küre-i arzın başını, belki dünyamızın başını kıracaklardı. Dağlar büyüklüğündeki taşları başımıza yağdıracaklardı ve bizi bu vatan-ı dünyevîmizden kaçıracaklardı. Halbuki eskiden beri o yukarı âlemlerdeki tahrip ve tamirden, medar-ı ibret

olarak yalnız birkaç semavî taşlar düşmüş ise de hiç kimsenin başını kırmamış.

Hem zeminin yüzünde her sene mevt ve hayatın değişimleri ve dövüşmeleri yüzünden yüz binler hayvanat milletlerinin cenazeleri ve iki yüz bin nebatatın taifelerinin enkazları, berr ve bahrin yüzlerini fevkalâde öyle kirleteceklerdi ki zîşuur, o yüzleri değil sevmek, âşık olmak belki öyle çirkinlikten nefret edip mevte ve ademe kaçacaklardı. Bir kuş kolayca kanatlarını ve bir kâtip rahatça sahifelerini temizlediği gibi, bu tayyare-i arzın ve bu tuyûr-u semaviyenin kanatları ve bu kitab-ı kâinatın sahifeleri de öylece temizleniyor, güzelleşiyor ki âhiretin hadsiz güzelliğini görmeyen ve imanla düşünmeyen insanlar, dünyanın bu temizliğine, bu güzelliğine âşık olurlar, perestiş ederler.

Demek bu saray-ı âlem ve bu fabrika-i kâinat, ism-i Kuddüs'ün bir cilve-i a'zamına mazhardır ki o tanzif-i kudsîden gelen emirleri, değil yalnız denizlerin âkilü'l-lahm tanzifatçıları ve karaların kartalları, belki kurtlar ve karıncalar gibi cenazeleri toplayan sıhhiye memurları dahi dinliyorlar. Belki o kudsî evamir-i tanzifiyeyi, bedende cereyan eden kandaki küreyvat-ı hamra ve beyza dahi dinleyip bedenin hüceyratında tanzifat yaptıkları gibi nefes dahi o kanı tasfiye eder, temizler.

Ve o emri; göz kapakları, gözleri temizlemek ve sinekler, kanatlarını süpürmek için dinledikleri gibi koca hava ve bulut dahi dinler. Hava zeminin sathına, yüzüne konan toz toprak gibi süprüntülere üfler, tanzif eder. Bulut süngeri, zemin bahçesine su serper, toz toprağı yatıştırır. Sonra gökyüzünü çok zaman kirletmemek için çabuk süprüntülerini toplayıp kemal-i intizamla çekilir, gizlenir. Göğün güzel yüzünü ve gözünü, silinmiş ve süpürülmüş, parıl parıl parlar gösteriyor.

Ve o evamir-i tanzifiyeyi yıldızlar, unsurlar, madenler, nebatlar dinledikleri gibi bütün zerreler dahi dinliyorlar ki hayret-engiz tahavvülat fırtınaları içinde o zerreler nezafete dikkat ediyorlar. Bir yerde lüzumsuz toplanmıyorlar, kalabalık etmiyorlar. Mülevves olsalar çabuk temizleniyorlar. En temiz ve en nazif ve en parlak ve en pâk vaziyetleri; en güzel, en saf, en latîf suretleri almak için bir dest-i hikmet tarafından sevk olunuyorlar.

İşte bu tek fiil, yani bir tek hakikat olan tanzif; ism-i Kuddüs gibi bir ism-i a'zamdan, kâinatın daire-i a'zamında görünen bir cilve-i a'zamdır ki doğrudan doğruya mevcudiyet-i Rabbaniyeyi ve vahdaniyet-i İlahiyeyi esma-i hüsnasıyla beraber, güneş gibi geniş ve dürbün gibi olan gözlere gösterir.